

УДК 34+15+37
ББК Х 621
С 904

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту кримінально-виконавчої служби
7 квітня 2017 року (протокол № 2)

С 904 Суспільство, право, психологія та педагогіка: поступ у майбутнє : зб. матеріалів міжнар. курсантсько-студентського форуму «STUDIO ВЕСНА 2017» (Київ, 21 квіт. 2017 р.). – відп. ред. Л. А. Лазаренко. К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2017. – 384 с.

ISBN 978-617-7523-01-6

Збірник вміщує тези науковців, практиків, курсантів і слухачів юридичного та психологічного факультетів Інституту кримінально-виконавчої служби, а також здобувачів вищої освіти (аспірантів, магістрантів і студентів) вищих навчальних закладів України з проблем генезису суспільства, права, психології та педагогіки.

Збірник містить доповіді учасників конференції у рамках шести секцій: кримінально-виконавчого права, кримінально-правових дисциплін, педагогіки та психології, загальноюридичних дисциплін, соціально-гуманітарних дисциплін, спеціальних дисциплін.

УДК 34+15+37
ББК Х 621

ISBN 978-617-7523-01-6

© Інститут кримінально-виконавчої служби, 2017
© ФОП Кандиба Т. П., 2017

*Юрковська Лідія Геннадіївна,
старший викладач кафедри педагогіки,
психології, медичного та фармацевтичного
права Національної медичної академії
післядипломної освіти імені П. Л. Шупика*

ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблем. Останніми роками в Україні тривають наполегливі пошуки найбільш ефективних шляхів реформування сфери охорони здоров'я. Розробка концепції медичної та фармацевтичної реформи обов'язково ґрунтується на пошуку оптимальних теоретико-правових моделей прав і обов'язків учасників медичних та фармацевтичних правовідносин, а також на визначенні шляхів їх належного законодавчого закріплення. Вказаним обумовлюється актуальність обраної теми даної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності, обсягу та змісту, видів, механізмів захисту прав людини в сфері охорони здоров'я досить широко досліджуються вітчизняними та зарубіжними вченими-правознавцями, дослідниками медичної та фармацевтичної галузі. Серед вітчизняних дослідників медико-правової та фармацевтично-правової тематики вирізняються роботи В. Галай, З. Гладуна, Н. Гончарова, С. Єрофєєва, Р. Майданика, А. Пищити, М. Пономаренка, В. Рикова, І. Сенюти, С. Стеценка, В. Шаповалової, В. Шаповалова та інших. У той же час, дослідженню саме обов'язків громадян України в сфері охорони здоров'я приділено недостатню увагу.

Мета. Виходячи з викладеного, метою роботи є з'ясування правової природи та особливостей законодавчого закріплення обов'язків громадян України в сфері охорони здоров'я.

Основний матеріал. Як відомо, конституційний обов'язок – це закріплена в нормах Конституції міра належної поведінки суб'єктів конституційно-правових відносин.

Подібний підхід можна використати і для обов'язків громадян в сфері охорони здоров'я, визначивши їх як закріплену в нормах медичного та фармацевтичного законодавства міру належної поведінки суб'єктів медичних та фармацевтичних правовідносин.

Сучасною тенденцією конституційного нормотворення зарубіжних держав є використання ідеї єдності конституційних прав і обов'язків та законодавчого формулювання того чи іншого конституційного права одразу у поєднанні з відповідним йому конституційним обов'язком.

Проте аналіз основних законодавчих джерел медичного та фармацевтичного права вказує на те, що подібні нормопроектувальні підходи на даний не застосовуються при законодавчому закріпленні прав та обов'язків громадян України в сфері охорони здоров'я.

Так, стаття 6 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» передбачає 14 основних прав громадян України у вказаній сфері, а

стаття 10 цього Закону передбачає перелік лише з чотирьох основних видів обов'язків громадян у сфері охорони здоров'я.

Громадяни України зобов'язані:

а) піклуватись про своє здоров'я та здоров'я дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;

б) у передбачених законодавством випадках проходити профілактичні медичні огляди і робити щеплення;

в) вживати передбачених Законом України "Про екстрену медичну допомогу", заходів для забезпечення надання екстреної медичної допомоги іншим особам, які знаходяться у невідкладному стані;

г) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством про охорону здоров'я. [1]

На особливості правової природи вище наведених обов'язків громадян вказує те, що їх реалізація у практиці правовідносин мало забезпечується механізмами притягнення за їх порушення до тих чи інших видів юридичної відповідальності. Іншими словами, за невиконання чи неналежне виконання обов'язків громадян України у сфері охорони здоров'я прямої юридичної відповідальності у багатьох випадках ані у адміністративно-деліктному, ані у кримінальному, ані у іншому законодавстві України на даний час прямо не передбачено. Натомість, існуючі правові механізми носять або частковий, або опосередкований характер.

Виключенням можна вважати, на нашу думку, обов'язок не шкодити здоров'ю інших громадян, за невиконання якого, тобто за нанесення шкоди здоров'ю інших осіб передбачені різні види юридичної відповідальності, наприклад відповідні види злочинів закріплені у розділі II Кримінального кодексу України «Злочини проти життя та здоров'я особи» [2].

Висновки. Таким чином, правова природа обов'язків громадян в сфері охорони здоров'я впливає з сутності самих медичних та фармацевтичних правовідносин, які на даний час характеризуються високим ступенем диспозитивності. Це призводить до нерозвинутості, неповноти або до неефективності сучасних законодавчих механізмів притягнення до юридичної відповідальності громадян України за невиконання чи неналежне виконання істотної кількості обов'язків в сфері охорони здоров'я, а отже зазначені обов'язки часто-густо набувають декларативного характеру та не втілюються повною мірою у правовій практиці. Вказане є суттєвою правовою проблемою та перепорою на шляху належного реформування сфери охорони здоров'я України, що потребує якнайшвидшого усунення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 р. № 2801-XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – ст. 19.

2. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – ст. 131.